

PRIPOMBE DRUŠTVA NOVINARJEV SLOVENIJA NA PREDLOG SPREMEMB IN DOPOLNITEV ZAKONA O RADIOTELEVIZIJI SLOVENIJA

Društvo novinarjev Slovenije (DNS) ugotavlja, da se Ministrstvo za kulturo izogiba široki in demokratični javni razpravi o organiziranosti, vodenju in financiranju javne radiotelevizije v Sloveniji, ne glede na to, da je podaljšalo rok zanjo. Če bi se že pred objavo predloga sprememb zakona posvetovalo s ključnimi deležniki, takšnega zakona ne bi pripravilo. **Predlog je neustrezen in škodljiv ter ga je treba v celoti zavrni.**

Osnovni pogoj delovanja javnega servisa so zagotovljena finančna sredstva za sporočanje vseh programskih vsebin v interesu javnosti, zagotavljanje tega pogoja je odgovornost ustanovitelja javnega zavoda. Po izračunih vodstva radiotelevizije bo ogroženih več kot 500 delovnih mest, od tega veliko novinarskih, nadaljevalo se bo krčenje nacionalne in mednarodne dopisniške mreže, krčile se bodo uredniške ekipe, programi pa se bodo skomercializirali.

Odbor ministrov Sveta Evrope št. R(96)10 o zagotavljanju neodvisnosti javnega oddajanja v priporočilu pravi:

»Pravila, ki urejajo financiranje javnih radiotelevizijskih organizacij, bi morala temeljiti na načelu, da se države članice zavezujejo ohraniti in, kjer je to potrebno, vzpostaviti ustrezen, varen in pregleden sistem financiranja, ki javnim radiotelevizijskim organizacijam zagotavlja sredstva za opravljanje njihovega poslanstva.«
Obrazložiteni memorandum nadaljuje: »višino prispevka ali javne subvencije je treba predvideti dovolj zgodaj, da lahko javne radiotelevizije oblikujejo dolgoročne načrte«.

Predlagane spremembe zakona o RTV Slovenija, s katerimi bi naš največji javni medij izgubil 8 odstotkov sredstev zbranih z RTV-prispevkom, kar po podatkih za leto 2019 znaša 7,66 milijona evrov, s prenosom oddajnikov in zvez na neodvisno družbo pa še nadaljnjih več kot 4 milijonov evrov, bi pomenile skupno izgubo skoraj 14 milijonov evrov letno in popolno finančno destabilizacijo RTV Slovenija. Država bi z osmimi odstotki, ki bi jih vzela RTV Slovenija, financirala javni interes na področju medijev, kot ga opredeljuje zakon o medijih.

Ustavno sodišče je enkrat že razveljavilo določbo zakona o medijih, po katerem se trije odstotki RTV-prispevka namenjajo programom posebnega pomena. Zakonodajalec bi moral oceniti, ali zmanjšanje sredstev iz RTV-prispevka ne bo poseglo v finančno samostojnost RTVS. Povedano drugače, ali bo RTVS lahko tudi z zmanjšanim prispevkom izvrševal vse svoje naloge. Če bi zakonodajalec ugotovil, da zmanjšanje RTV-prispevka ne bo ogrozilo ustavno varovane samostojnosti RTVS oziroma da zmanjšanje ne bo vplivalo na izvrševanje njegovih nalog, bi bila njegova odločitev o zmanjšanju prispevka stvarno utemeljena. V nasprotnem primeru pa je odločitev zakonodajalca arbitrarna in pomeni nedopusten poseg v ustavni položaj RTVS (prvi odstavek 39. člena ustave).

Tudi tokrat znižanje sredstev ni utemeljeno na sorazmernem krčenju obveznosti iz javne službe. Izpad prihodkov naj bi javni medij nadoknadil s prihodki iz oglaševanja, saj ministrstvo predlaga deregulacijo oglaševanja v zakonu o avdiovizualnih medijskih storitvah. Ta javnemu servisu dovoljuje oglaševanje v enakem obsegu kot komercialnim televizijam, kar vodi v komercializacijo javnega servisa. Prav dejstvo, da javni medij razpolaga z javnimi sredstvi, ga ločuje od zasebnih medijev, ki morajo vse prihodke zaslužiti na trgu in so od trga tudi popolnoma odvisni. Odločitev, da se obseg dovoljenega oglaševanja izenači z zasebnimi mediji, je v nasprotju z namenom, s katerim je bil ustanovljen in v okviru katerega javni medij deluje. Predstavlja pa tudi večji pritisk na oglaševalski trg, saj povečuje konkurenčnost javnega medija v odnosu na zasebne medije. Oglaševalski trg je zaradi zdravstvene in posledično ekonomske krize v globokem upadu, zato so vsi mediji izgubili pomemben del svojih prihodkov. Komercializacija javnega medija je nesprijemljiva že zaradi same vloge in koncepta javnega medija, ki ga ministrstvo očitno ne pripoznava. Pošiljanje javne radiotelevizije na trg v trenutnih razmerah, pa je še toliko večje sprenevedanje.

Državljeni bodo prispevali enako višino prispevka, zanj bodo dobili manj kakovostne vsebine, saj bo javni medij del tega prispevka moral nameniti za financiranje zasebnih medijev. Hkrati pa bodo programi javnega medija obremenjeni z več oglasi.

Vse to bo vodilo v nepreklicno razgradnjo vloge in pomena javne radiotelevizije.

V Ljubljani, 15. julija 2020

Upravni odbor Društva novinarjev Slovenije